

Za silovatelje i napasnike kazne moraju da budu oštrije

TEKST: BOJANA BOGOSAV, FOTO: VESNA LALIĆ

„Pored prevelikog broja predmeta i nedovoljnog broja sudija, jedan od najvećih problema sa kojima se srpski sudovi susreću su pritisci javnosti, među kojima su i izjave pojedinih političara koji komentarišu sudske odluke”, kaže u novogodišnjem intervjuu za „Blic” predsednik Vrhovnog kasacionog suda i Visokog saveta sudstva, Dragomir Milojević.

Koji su najveći problemi sa kojima se suočava srpsko sudstvo?

Najveći problem srpskih sudija je veliki broj predmeta i nedovoljan broj sudija. Sudije u Srbiji su preopterećene. Primera radi, Prvi osnovni sud u Beogradu po sudiji u prvom stepenu ima preko 900 predmeta, a u drugom stepenu više od 1.000 predmeta po sudiji. To je nemoguće završiti s ovim brojem sudija. S druge strane, problemi sa kojima se sudije susreću su vaninstitucionalni pritisci, veliki pritisak javnosti. Svedoci smo da svakodnevno komentarišu sudske postupke i sudske odluke. Ne samo građani i stranke, već i političari, državni funkcioneri...

Da li to znači da ima političkog uticaja na sudske odluke?

Izjave u štampi, medijima, kada neko od političara prokomentariše sudske odluke, to je loš lični utisak, mada se većina neće složiti sa mnom, ne smatram uopšte političkim uticajem. To je sada njegovo mišljenje, možda ubiranje nekih političkih poena. S druge strane, sigurno da najave hapšenja, najave određenih postupaka nisu prijatne za sudiju koji dobije taj predmet. Posebno, svedoci smo da je bilo najava da je neko najveći kriminalac, ubica... Te kvalifikacije svakako nisu prijatne za sudiju koji kasnije dobije taj predmet. Da li je to politički uticaj, možda i jeste, možda i nije, ali to je više pritisak svih faktora, ne samo tog lica koje je dalo takvu izjavu, već i onih koji su to objavili. Ja sam mnogo puta rekao da onoliko koliko budemo imali moralno autonomnih i obrazovanih sudija, tačno toliko ćemo imati i nezavisnosti.

KAZNA DOŽIVOTNOG ZATVORA NE MORA DA SE ODNOSI SAMO NA UBICE DECE, VEĆ I NA NEKE DRUGE ZLOČINE

Koliko predmeta još uvek nije dobilo sudski epilog?

Trenutno je u Srbiji broj predmeta starijih od 10 godina manji od 2.000. Ovdje se govori samo o sudećoj materiji. Što se tiče izvršenja predmeta starih preko 10 godina, njih ima oko 140.000. Nedavno smo imali sastanak sa sudijama apelacionih sudova gde smo doneli određene zaključke kako da rešimo taj veliki broj starih predmeta, jer oni stvaraju loš imidž suda. Međutim, u tih 140.000 predmeta spadaju i komunalne usluge. Mi smo nalazili predmete gde se traži izvršenje starijih od 10 godina na dva dinara, pet dinara. Tog novca više i nema u optičaju. Međutim, poverioci neće da povuku svoje zahteve, da odustanu, zato što im se to vodi kao aktiva, pa na osnovu toga eventualno možda mogu da dobiju kredite itd.

Na koji način bi bilo idealno da se ti postupci reše?

Dakle, da izaberemo određeni broj sudija koji odgovaraju našem sistemu i koji će raditi na tim predmetima. Znam da nismo na nivou Evrope, ali ni Evropa nema ovoliko predmeta. Naši imovinski odnosi nisu rešeni još uvek. Katastar nam nije ažuran, imamo desetine, stotine hiljada predmeta gde je tužena država. To su sistemski problemi. Privatizacije, stečaj... Hiljade i hiljade ljudi su ostale bez posla. Znači, desetine hiljada radnih sporova. To su sve sistemski problemi koji ne zavise od suda. Vrhovni kasacioni sud, s druge strane, pokušava da putem medijacije reši veći broj predmeta. Zaključen je Sporazum sa nadležnim institucijama radi mirnog rešavanja sporova vezanih za naknadu štete zbog povrede prava na suđenje u razumnom roku.

Prethodnih godina komentarisali ste da Specijalni sud donosi sporo odluke. Da li se promenilo nešto od tada?

Postupci u 2012. godini su trajali preko 500 dana. Ove godine to smo uspeeli da svedemo na 299 dana, što znači da su ti postupci ubrzani. Tačno je da postupci u Posebnom odeljenju Višeg suda mogu da traju dugo. Nije se nešto mnogo promenilo. Pojedini postupci i dalje traju dugo, i dalje imamo optužnice koje su potvrđene pre 2010. godine i još nije doneta prvostepena presuda. Poboššan je rad sa novim predmetima. Oni se završavaju, čak imamo i presude za manje od godinu dana od potvrđivanja optužnice, ali je problem što nam i dalje stoje ti predmeti koji su stariji od 2010. godine. Na tome moramo da radimo, da bi se to poboljšalo.

Zbog čega se toliko čeka na donošenje presuda?

Kada dugo traje predmet i ukoliko su optuženi pušteni iz pritvora, koriste svoje procesne mogućnosti da ne dolaze, da se odlažu suđenja... Odbrana koristi procesne mogućnosti odlaganja, a da s druge strane, mi sudije, ne koristimo naša procesna ovlašćenja i naše procesne alate da taj postupak ubrzamo, odnosno da njihove zloupotrebe sprečimo.

Slučajevi koji potesaju javnost neretko dobijaju sudski epilog sa minimalnom kaznom. Kako to komentarišete?

Mislim da su totalno neosnovane primedbe da je blaga kaznena politika u Srbiji. Pojedini sudovi za mnoga krivična dela uopšte ne upotrebljavaju institut ublažavanja. Posebno kod težih krivičnih dela. Za ubistvo je minimum pet godina, niko nije dobio kaznu ispod toga. I odredbe Krivičnog zakona predviđaju da za pojedina krivična dela nije dozvoljeno ni ublažavanje. To je, međutim, i dalje stvar kritike. Mi smo napunili naše zatvore mladim ljudima koji, po meni, možda to ne zaslužuju. Na primer, ukoliko neki mladić ili devojka proda jedan džoint na nekoj žurci nekom drugaru ili drugarici za 1.000 dinara, on ne može da dobije ispod tri godine zatvora. Da li je rešenje da neko ide u zatvor za jedan, dva džointa, a da neko ko ima 100 grama heroina dobije istu kaznu kao on? Mi smo pokušavali da iniciramo izmene tih odredaba, međutim to

„Izvršna i zakonodavna vlast teže da optužuju i sude, a da mi samo objavljujemo presude. To mi smeta”, kaže predsednik suda.

nije uspeo, jer se to koristi u političke svrhe, gde će reći „za prodaju droge neko je osuđen tri meseca.” Mora se videti predmet zašto je dobio tri meseca. Taj mladić koji je prodao jedan džoint nema potrebe da ide više od nekoliko meseci u zatvor zbog toga. Jer koliko ćemo dati kaznu onome ko ima 50 kilograma droge? Niko ne kaže da treba blaže kažnjavati, ali moramo naći pravu meru, ne može za jedan, dva džointa da bude isto kao i za pet kilograma droge.

Za koja krivična dela nam trebaju oštrije kazne?

U toku je rad na izmenama krivičnog zakonodavstva. I tu zaista treba ozbiljno raditi, jer prema sadašnjim rešenjima imamo situaciju da kod određenih krivičnih dela postoji zabrana za ublažavanje kazne, a da za stav dva koji je težih može da se odredi kazna manja od zakonskog minimuma. Recimo, kod silovanja. To treba ispraviti. Takođe, saglasan sam s apelima javnosti vezana za krivična dela protiv polnih sloboda da bi eventualno kazne trebalo pooštriti. Ja bih tu čak zabranio mogućnost ublažavanja kazne za sva krivična dela protiv polnih sloboda (silo-

„BLIC“ JE PISAO O PRLJAVIM SUDIJAMA, JA TU NE BIH MNOGO ŠTA DODAVAO

vanje, polno uznemiravanje, proganjanje...).

Fondacija „Tijana Juric“ pokrenula je akciju uvođenja doživotnog zatvora za ubice dece. Kakav je vaš stav?

Takva kazna ne mora da se odnosi samo za krivično delo ubistvo deteta, već i za neka druga krivična dela. S druge strane, mislim da i kazna od 40 godina nije toliko mala da bismo toliko morali da interвениšemo i tražimo doživotni zatvor. Kada je to u pitanju, treba pogledati i uporedna rešenja kakva su kretanja u Evropi, ka kojoj mi težimo. Treba raditi na tome, ali veoma oprezno treba pristupiti tim izmenama. Za krivična dela koja se pojavljuju češće, grle je povećana društvena opasnost, pre svega protiv polne slobode i najteža krivična dela, treba pooštriti kaznu i primeniti i institut zabrane ublažavanja kazne.

Kako vratiti ljudima veru u sudstvo?

Sudstvo je nekada bilo prvo po poverenju u javnosti. Sudijski posao je veoma težak i usamljenički, ja to stalno pričam. Sudija je taj koji sudi, onda se povlači, donosi rešenje određenog odnosa, vraća se, saopšta-

često upozoravate svoje kolege da vode računa o ponašanju i poštovanju etičkog kodeksa, a u prilog tome govore i prijave koje podnosite protiv određenih sudija disciplinskom tužiocu.

Što se tiče disciplinskih postupaka, „Blic“ je pisao pre nekoliko dana o tome. Ja tu ne bih mnogo šta dodao. Koleginica disciplinski tužilac je već u drugom mandatu, to znači da je dobro radila čim smo je ponovo izabrali. Ja sam više puta govorio vezano za povredu etičkog kodeksa, koji se pre svega odnosi na disciplinske prijave u odnosu na ponašanje sudija prema strankama, da nema razloga da se sudija nekorektno ponaša prema strankama. Naime, kako naš narod kaže, „kod sudije je nož i pogača“, prema tome nema potrebe da se sudija nekorektno ponaša, da vredi stranke. Nema potrebe i ne vidim zašto su pojedine sudije nervozne, nezadovoljne možda i privatnim životom, pa to iskalkuju na stranke.

va to rešenje. To rešenje je neki zakon u tom mikrokosmosu. Niko ne vidi njegove probleme, niti mu bilo ko može pomoći. Kako vratiti poverenje? S naše strane, da rešimo te stare predmete, da bude što manje pritužbi na naš rad, posebno vezano za poštovanje etičkog kodeksa. Kada rešimo stare predmete, biće manje problema.

Kako komentarišete polemiku o izmenama u oblasti pravosuđa?

Moja lična primedba je što se sudovi nazivaju državnim organima. Ne vidim razlog za to. Kada se pomene državni organ, to odmah zvuči kao da je sud deo izvršne

vlasti. Znači, uvek je borba između izvršne vlasti i tog pomeranja udesno. Izvršna i zakonodavna vlast teže da optužuju, sude, a da mi samo objavljujemo presude. To mi smeta. Što se tiče sastava Visokog saveta sudstva, ne znam nijedan kolektivni organ gde postoji paran broj članova. Mora biti veći broj glasova za ili protiv. S druge strane, još uvek nije definisan taj „istaknuti pravnik“. Raspuštanje Saveta ukoliko ne donese odluku zaista se ne može komentarisati, to je neprihvatljivo. Mislim da u ovakvim rešenjima imamo korak unazad u odnosu na sadašnje rešenje.